

Yr Adolygiad o Dirweddau Dynodedig yng Nghymru

Cam Dau

Cefndir

Mae Gweinidogion am wneud yn siŵr bod tirweddau dynodedig Cymru yn gallu wynebu heriau heddiw ac yfory ac yn esiamplau rhyngwladol o sut i fod yn gynaliadwy.

Cafodd yr adolygiad hwn ei gomisiynu ganddynt ym mis Medi 2014 i ystyried a yw'r trefniadau cyfredol yn ddigonol i gyflawni'r amcanion hyn ac os nad ydynt, beth sydd angen ei newid i wneud yn siŵr eu bod. Bydd yr Adolygiad yn gofyn i'r cyhoedd a rhanddeiliaid tirweddau dynodedig gyfrannu at gasglu, archwilio ac asesu tystiolaeth ynghylch dynodiad, pwrpas, amcanion a llywodraethiant tirweddau dynodedig yng Nghymru.

Yn y tymor canolig i hir, rhaid i'r trefniadau newydd alluogi unrhyw gorff/gyrff sy'n llywodraethu ein tirweddau dynodedig yn y dyfodol i ddatblygu a gwella ymhellach eu galluedd strategol, gwneud polisi a chyflawni fel eu bod yn:

- i. Gwireddu pwrpasau tirweddau dynodedig.
- ii. Yn diogelu rhinweddau arbennig y tirweddau dynodedig.
- iii. Yn gwneud y gorau o botensial yr ardaloedd hyn.
- iv. Yn cefnogi rheolwyr adnoddau naturiol.
- v. Yn esiamplau, yn enwedig o safbwynt rheoli tirweddau a chynaliadwyedd.
- vi. Yn datblygu ffordd glir a chyson o gydweithio
- vii. Yn rhoi arweiniad cenedlaethol ac yn defnyddio adnoddau yn y ffordd fwyaf effeithiol posibl
- viii. Yn osgoi dyblygu ac yn gwneud y defnydd gorau o arbenigeddau prin.
- ix. Yn atgyfnerthu atebolrwydd a phenderfyniadau lleol.

Ym mis Ionawr 2015, cyhoeddodd yr Adolygiad o Dirweddau Dynodedig yng Nghymru ei adroddiad Cam Un ar bwrpasau a dyletswyddau tirweddau dynodedig, ac ai'r un dynodiad ddylai gael ei roi i Barciau Cenedlaethol ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol.

Cylch gorchwyl a chylch gwaith

Ers hynny, mae'r Gweinidog Cyfoeth Naturiol wedi diweddarau'r Adolygiad ac wedi ysgrifennu at Gadeirydd yr Adolygiad, yr Athro Terry Marsden (wedi'i amgáu, er hwylustod) i esbonio cylch gorchwyl a chylch gwaith Cam Dau yr Adolygiad.

Yn y cam hwn, gofynnwyd i'r Adolygiad ystyried:

- Trefniadau rheoli a llywodraethu ein tirweddau dynodedig;
- Sut y dylai cyrff llywodraethu/rheoli yn y dyfodol hyrwyddo cydweithredu a gweithio ar y cyd gan osgoi dyblygu;
- Sut y dylai corff llywodraethu yn y dyfodol atgyfnerthu atebolrwydd a phenderfyniadau lleol.

Gofynnwyd i'r Adolygiad ystyried hefyd rôl Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol fel awdurdodau cynllunio, sut y gallai byrddau'r asedau cenedlaethol hyn adlewyrchu cymdeithas Cymru'n well o ran rhywedd, anabledd a thras ethnig a'r materion penodol ynghylch trefniadau llywodraethu Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol a godwyd gan yr Adolygiad o Wasanaethau Cyhoeddus a Chyflawni a gyhoeddwyd y llynedd.

Mae'r cwestiynau canlynol wedi'u llunio i helpu'r Adolygiad i adnabod a chasglu'r dystiolaeth sydd ei hangen i dod i'w gasgliadau ar gyfer Cam Dau. Mae'r Athro Marsden yn cyfeirio at y cwestiwn cyntaf yn ei lythyr esboniadol fel yr "Her Fawr". Mae'r cwestiynau eraill wedi'u llunio i helpu'r Panel ac eraill i ddod i'w casgliadau.

Cwestiynau ar gyfer Cam Dau

1	<p>Pa rai yw'r trefniadau llywodraethu mwyaf effeithiol ar gyfer y tirweddau dynodedig sy'n caniatáu iddynt roi arweiniad a sicrhau canlyniadau uchelgeisiol yng Nghymru a thros Gymru?</p> <p>Er mwyn ateb y cwestiwn hwn, efallai y carech ystyried ac ymateb i'r cwestiynau ychwanegol cysylltiedig hyn:</p>
2	<p>Yng ngoleuni adroddiad Cam Un yr Adolygiad a'i argymhellion a datganiad y Gweinidog Cyfoeth Naturiol (ar 4 Mawrth), beth yw'ch gweledigaeth ac uchelgais o ran cyfeiriad tirweddau dynodedig Cymru yn y tymor canolig i hir?</p>
3	<p>O safbwynt y trefniadau llywodraethu, pa ffactorau sy'n rhwystro a/neu'n debygol o rwystro tirweddau dynodedig rhag gwireddu'r weledigaeth a'r uchelgais rydych wedi'u disgrifio yng nghwestiwn 2?</p>
4	<p>O safbwynt y trefniadau llywodraethu, pa ffactorau fyddai'n galluogi'r tirweddau dynodedig i wireddu'r weledigaeth a'r uchelgais rydych wedi'u disgrifio yng nghwestiwn 2?</p>
5	<p>A oes modelau/dulliau ar gyfer llywodraethu tirweddau dynodedig/ ardaloedd gwarchoddedig y carech dynnu sylw'r Adolygiad atynt?</p>